

Poznań, dn. 19.05.2021 r.

Dane osobowe recenzenta

Prof. dr hab. Katarzyna Stroińska - Sierant

Akademia Muzyczna im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu

dziedzina sztuki muzyczne

dyscyplina instrumentalistyka

adres e- mail: kstroinskasierant@amuz.edu.pl

Recenzja w przewodzie doktorskim mgra Macieja Tubisa w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej – instrumentalistyka, sporządzona na zlecenie Wydziału Fortepianu, Organów, Klawesynu i Instrumentów Dawnych Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi, na podstawie uchwały nr 17/II/2015/2016 z dnia 20 kwietnia 2016 roku

Podstawowe dane o kandydacie

Pan mgr Maciej Tubis ukończył z wyróżnieniem Akademię Muzyczną im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi w klasie fortepianu prof. Beat Cywińskiej. Od 2008 roku pracuje jako wykładowca fortepianu jazzowego w rodzimej Akademii oraz jako nauczyciel w sekcji jazzu Zespołu Szkół Muzycznych im. S. Moniuszki w Łodzi. Od wielu lat prowadzi aktywną działalność koncertową, współpracując z czołową artystów jazzu i muzyki estradowej. W jego dorobku znajduje się kilkaset koncertów solowych, kameralnych, wykonywanych zarówno na estradach filharmonii, klubów jazzowych, szkół, kościołów oraz w rozgłośniach radiowych (m.in. w studio im. A. Osieckiej w radiowej Trójce) oraz w programach telewizyjnych. Występował podczas licznych konkursów i festiwali jazzowych, m.in.: Jazz Nad Odrą, Jazz Jantar, Festiwal Pianistów Jazzowych w Kaliszu, Bielska Zadymka Jazzowa i inne. Na swoim koncie posiada płyty zespołowe i solowe:

- Bolewski & Tubis – Bez końca – wydana 18 września 2020 nakładem wytwórni Audio Cave na płycie CD i winylu

- Tubis Trio – So Us – wydana 6 grudnia 2019 roku nakładem wytwórni Audio Cave na płycie CD i winylu
- Tubis Trio – Sygnowano Bajgelman – wydana 25 sierpnia 2019 roku na CD
- Tubis Trio – Flashback – wydana 12 października 2018 roku nakładem wytwórni Audio Cave na płycie CD i winylu
- Bolewski & Tubis – Lunatyk – wydana 9 marca 2018 roku – duet perkusja/wokal, fortepian/analog basowy
- Tubis Trio – The Truth – wydana 8 września 2017 roku na całym świecie przez Challenge Records International
- Tubis Trio – Live in Luxembourg – zarejestrowana 28 września 2008 roku w sali koncertowej Robert Kriesp Hall w stolicy Luksemburga
- Maciej Tubis & Polish String Orchestra – zarejestrowana 10 maja 2008 roku w Sali koncertowej Filharmonii Łódzkiej im. Artura Rubinsteina.
- Maciej Tubis – Spełnienie – zarejestrowana 21 kwietnia 2007 roku w sali koncertowej Filharmonii Łódzkiej im. Artura Rubinsteina.

Za swoje najważniejsze osiągnięcia Doktorant uznaje uważa wyróżnienie przez Stuarta Nicholsona dla brytyjskiego magazynu *Jazzwise* oraz nowojorskiego *Village Voice* płyty *Live In Luxembourg* na najlepszą płytę jazzową (2009) na świecie.

Doktorant zajmuje się także działalnością kompozytorską, aranżacyjną, popularyzatorską i organizacyjną, co zostało uhonorowane licznymi nagrodami i wyróżnieniami. Z dużą swobodą porusza się w rozmaitych gatunkach muzycznych. W środowisku uważany jest za osobę skromną, życzliwą, chętnie podejmującą różnorodne wyzwania artystyczne.

Ocena pracy doktorskiej

Na pracę doktorską mgra Macieja Tubisa pt. *Wpływ pianistyki klasycznej na estetykę improwizacji na przykładzie interpretacji twórczości Krzysztofa Komedy oraz impresji na temat pieśni Fryderyka Chopina* składają się: dzieło artystyczne zarejestrowane na nośniku elektronicznym oraz jego opis. Zarejestrowany na płycie CD materiał obejmuje osiem utworów wykonanych na fortepianie solo:

1. K. Komeda - *Moja Ballada*
2. K. Komeda - Ballada z filmu *Prawo i pięść*
3. K. Komeda – Kołysanka z filmu *Dziecko Rosemary*
4. K. Komeda – Kołysanka z filmu *Chaque heure est un depart*
6. K. Komeda – *Ballad For Bernt*
7. F. Chopin – pieśń *Dwojaki koniec* op.74 nr 11
8. F. Chopin – pieśń *Nie ma czego trzeba* op. 74 nr 13

Utwory wchodzące w skład dzieła artystycznego zostały zarejestrowane w Sali Kameralnej oraz w Studiu Nagraniowym Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi.

• **Ocena dzieła artystycznego**

Wybrany przez Doktoranta materiał wyjściowy uzyskał w solowej, pianistycznej fakturze zupełnie nowy kontekst, a intencją jego działań artystycznych było nie tylko zbliżenie obu gatunków muzycznych, ale i znalezienie nowych wartości brzmieniowych w osobliwym procesie improwizacji. Zbiegają się tutaj elementy twórcze, estetyczne o indywidualnych i autonomicznych cechach. Wszystkie utwory składające się na dzieło artystyczne zostały poddane przez Doktoranta skrupulatnej analizie pisemnej pod kątem formy, założeń aranżacyjnych oraz poszczególnych elementów. W swojej opinii ograniczę się zatem do ogólnych spostrzeżeń, których liczba jest i tak niemała.

Dzieło artystyczne zawierające interpretacje utworów Krzysztofa Komedy i Fryderyka Chopina stanowi bogaty arsenał środków pianistycznych, harmoniczných, rytmicznych i fakturalnych. Na szczególną uwagę zasługuje dbałość o detale natury brzmieniowej, selektywność gry, różnorodność odcieni dynamicznych, wydobywanie walorów ze wszystkich rejestrów instrumentu. Doktorant z ogromną rzetelnością i starannością przeprowadza słuchacza przez cały wachlarz proponowanych przez siebie pomysłów aranżacyjnych, stosując każdorazowo w dużą świadomością odmienne rozwiązania natury pianistycznej. Jego gra dowodzi bogatego doświadczenia na gruncie muzyki klasycznej; utwory kierują uwagę słuchacza na inne, niż to zwykle bywa w improwizacji jazzowej tory: świadomie stosowaną pedalizację, prowadzenie dwugłosu w jednej ręce, krzyżowy układ rąk, prowadzenie głosu melodycznego w różnych rejestrach, czy charakterystyczne dla twórczości Fr. Chopina rubata i styl brilliant. I choć takie elementy pianistyki jak: polirytmia, równoległe prowadzenie głosów, repetycja, skoki w lewej ręce (charakterystyczne dla wybranych stylów), pulsacja, znajdują

swoje odzwierciedlenie w grze jazzmanów, to jednak w muzyce prezentowanej przez Doktoranta uzyskują one zupełnie inne znaczenie, świadomie umieszczając dzieło artystyczne w bardzo szerokiej perspektywie. Osobiście jestem niezwykle ciekawa, w jakim stopniu byłoby możliwe zrealizowanie proponowanych rozwiązań na gruncie tria, czy kwartetu jazzowego? Z pewnością przyniosłoby to zupełnie nową jakość w relacjach między poszczególnymi instrumentami. Może będzie to kolejnym wyzwaniem artystycznym Doktoranta w przyszłości? Równie interesującym zjawiskiem dzieła są odniesienia do współczesnej muzyki komponowanej wieku XX i XXI, przez co utwory nacechowane są nie tylko „nutą chopinowską”, czy „komedowską, ale stwarzają wrażenie wędrówki w czasie i przestrzeni – a wszystko to z wielką dbałością o walory estetyczne. Owo zatarcie się granic stylistycznych, o których wspomina Doktorant w części pisemnej, jest bez wątpienia wartością dodaną opartą na elementach różnych kultur muzycznych.

Utwory K. Komedy i Fr. Chopina na przestrzeni dziesięcioleci doczekały się setek wykonań i interpretacji przez najróżniejszych muzyków jazzowych, a jednak p. Maciej Tubis postawił sobie za cel – i jak się okazało był to cel bardzo ambitny – ukazanie tych kompozycji w nowej szacie aranżacyjno – językowej. W zasadzie eksploruje w nim już nie tylko obszary klasyki, czy jazzu, ale i szeroko pojętej współczesnej muzyki improwizowanej z szerokim arsenalem jej środków artykulacyjnych i kolorystycznych. Sposób, w jaki te dzieła zostały wykorzystane i przetworzone przez Doktoranta, świadczą o jego ogromnej świadomości w posługiwaniu się muzycznymi elementami oraz umiejętności wplatania ich w tkanę własnych koncepcji brzmieniowych, a on sam jawi się jako muzyk dojrzały, samodzielny w swych wyborach i decyzjach artystycznych. Są przykładem muzycznej interpretacji, będącej rodzajem relacji pomiędzy dziełem wyjściowym, jego wykonaniem, a ostatecznym rezultatem brzmieniowym. Wszystkie utwory zarejestrowane na nośniku elektronicznym harmonijnie korespondują z ich opisem zawartym w części pisemnej pracy, tworząc spójną całość.

- **Ocena pracy pisemnej**

Praca pisemna mgra Macieja Tubisa stanowi bardzo interesujące i obszerne źródło wiedzy dotyczące badanej problematyki. Wnikliwość, z jaką Autor podjął się analizy utworów wchodzących w skład dzieła, jest godna uwagi i dowodzi świetnej znajomości muzycznej materii. Świadomość szeregu zjawisk pozwoliła nie tylko na dogłębne poznanie materiału wyjściowego, jakimi były kompozycje K. Komedy i Fr. Chopina, ale także wniknięcie w samą

istotę wykonawstwa. Doktorant jest świadomy tego, w jaki sposób interpretuje utwory źródłowe pod względem formalnym, fakturalnym, harmonicznym, a nade wszystko w aspekcie pianistycznym. Zasób narzędzi badawczych, stosowanej terminologii oraz sposób formułowania wniosków przedstawia Doktoranta nie tylko jako doświadczonego pianistę, ale i bardzo kompetentnego muzyka.

Praca pisemna przygotowana jest nienagannie pod względem językowym, formalnym i edytorskim. Układ pracy jest przejrzysty, tok logiczny, a poszczególne jej części charakteryzują się odpowiednimi proporcjami. Rozdział I wprowadza czytelnika z pojęcie improwizacji i jej aspektów poprzez próbę zdefiniowania muzyki jazzowej, kończąc na zestawieniu jej cech muzyką klasyczną. Mnogość cytatów oraz bogata bibliografia wykorzystana w pracy są dowodem dużej wnikliwości Autora oraz rzetelności w docieraniu do źródeł. Wszyscy, którzy zetknęli się ze specyfiką jazzu, wiedzą, jak wiele trudności przysparza definiowanie pojęć zachodzących na tym gruncie. Wynika to głównie z faktu, iż kryteria, którymi posługujemy się w muzyce europejskiej pozostają niewystarczające w odniesieniu do jazzu. Dlatego też najbardziej wiarygodnymi są sformułowania pochodzące od samych wykonawców tego gatunku – co Doktorant należy zaakcentować.

Rozdział II stanowi charakterystykę sylwetek siedmiu pianistów jazzowych, którzy wywarli istotny wpływ na rozwój artystyczny Doktoranta, i u których wyraźnie zauważalne są wpływy klasycznego warsztatu pianistycznego. Znajdujemy tu szereg przykładów na to, iż klasyczne przygotowanie w karierze muzyka jazzowego stanowi bez wątpienia ważne ogniwo w jego rozwoju, kształtuje jego poczucie estetyki i kultury dźwięku, wzbogaca technikę pianistyczną, doskonali umiejętności w zakresie faktury, artykulacji i interpretacji dzieła muzycznego. Autor podkreśla również istotną rolę, jaką pełnią inspiracje różnorodnymi stylami muzycznymi w kształtowaniu twórczych postaw u muzyków improwizujących, w tym jego samego.

Rozdział III stanowi analizę utworów wchodzących w skład dzieła artystycznego. Na uwagę zasługują tu: wnikliwość opisywanych zjawisk, ich mnogość i różnorodność. Autor z dokładnością i skrupulatnością godną teoretyka prezentuje poszczególne założenia aranżacyjne oraz przyświecające mu idee estetyczne. Czyni to za pomocą bardzo bogatego arsenału pojęciowego, nie stroniąc od nadania poszczególnym utworom rysu osobistego. Obok pojęć typowych dla sztuki pianistycznej znajdziemy także te, odnoszące się do sfery uczuć, a nawet nauk ścisłych. Rozpiętość jaka towarzyszy Autorowi w analizie utworów dotyka

momentami takich pojęć, jak widmo i częstotliwość fal dźwiękowych. Na uwagę zasługuje też zamieszczona na końcu pracy tabela zawierająca podsumowanie aspektów pianistycznych dzieła. Sposób przedstawienia informacji wskazuje na rzetelny i dobrze ugruntowany warsztat teoretyczno-badawczy Autora, a także na precyzyjne wyobrażenie własnej, indywidualnej koncepcji interpretacyjnej.

W podsumowaniu Doktorant stawia tezę, iż granica pomiędzy ogólnie rozumianą improwizacją, a improwizacją jazzową – zaciera się. Zarówno praca pisemna mgra Macieja Tubisa, jak i samo dzieło artystyczne śmiało dowodzą tej tezy – trudno bowiem uznać, gdzie kończy się jazz, a zaczyna „improwizowana klasyka” lub odwrotnie.

Kończąc tę część recenzji posłużę się cytatem Leopolda Tyrmanda, który w swojej książce *U brzegów jazzu* podaje taką oto refleksję: *Jazz stanowi produkt nie tego czy innego wkładu, nie wielu wkładów naraz – lecz styku tych wkładów i ich wzajemnego stosunku. Wzajemna relacja różnorodnych elementów, całkowita płynność proporcji, nieustająca gra współzależności, ruchliwa i zmienna mozaika obopólnych oddziaływań – oto istota jazzu.* Sądzę, że powyższy cytat znalazł swoje odzwierciedlenie w całej pracy doktorskiej mgra Macieja Tubisa.

Konkluzja

Na podstawie analizy dokumentów dotyczących dorobku mgra Macieja Tubisa, przedstawionego dzieła artystycznego oraz jego opisu stwierdzam, iż wszystkie składowe zasługują na wysoką ocenę. Przedstawiona płyta jest wartościową pozycją fonograficzną, a dysertacja stanowi bogate źródło wiedzy na temat relacji między dwoma pianistycznymi obszarami – klasyką i jazzem. Biorąc pod uwagę powyższe argumenty stwierdzam, iż **praca doktorska mgra Macieja Tubisa stanowi oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego i spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki.**

Pracę doktorską magistra Macieja Tubisa pt. *Wpływ pianistyki klasycznej na estetykę improwizacji na przykładzie interpretacji twórczości Krzysztofa Komedy oraz impresji na temat pieśni Fryderyka Chopina* z satysfakcją przyjmuję i wnioskuję o dopuszczenie jej do publicznej obrony.

Prof. dr hab. Katarzyna Stroińska – Sierant

K. Stroińska - Sierant 6